

Nesprávné cesty do duchovního světa

Poznání historického vývoje lidstva: michaelská, gabrielská a rafaelská epocha · Bytosti Městce

- *Vyzařování člověka: pohyby, výpary, vydechování kůže, teplo, světlo, chemické síly, život · Nebezpečí černé magie · Posedlost elementárními bytostmi · Povážlivá atmosféra Země*

Viděli jsme, jak člověk v duchovním zření vidí a ovládá různé životní epochy a dospívá tím k inspiraci, jejímž prostřednictvím je schopen postupně pozvedat své vědomí až k tomu, co mu může říci hvězdný svět - hvězdný svět, který pak musí být samozřejmě pojmán jako výraz, jako vyjevení čistě duchovních bytostí a čistě duchovních skutečností.

Jedná se tedy o to, abychom pro cesty vedoucí do duchovního světa, pro bádání o duchovním světě skutečně usilovali o příslušné stavy vědomí, o příslušná rozpoložení duše a abychom nepodlehli omylu a nechtěli duchovního světa dosáhnout obvyklým vědomím. Chtěl bych vám to dnes vyložit na zvláštních příkladech, nebo lépe řečeno případech. Chtěl bych vám ukázat, jak mohou vypadat možnosti odchýlení se z pravé cesty při duchovním bádání. Nejprve bych chtěl předeslat toto:

Když se člověk skutečně dá do duchovní práce, kterou si může otevřít duchovní svět, kterou může duchovní svět zřít a - mohu-li použít tento výraz - obcovat s ním, pak začne zejména v historickém vývoji lidstva, za nímž hledá duchovní pozadí, vnímat velké difference, velké rozdíly. Například tu máme epochu, která bezprostředně předchází naší epoše. Naše epocha, kterou můžeme, jak už jsem naznačoval, nazývat epochou michaelskou - důvody k tomu v přednáškách dále rozvedu - začíná s poslední třetinou 19. století, zhruba v sedmdesátých letech minulého století. Této epoše však předchází jiná, která trvala tři až čtyři století a která byla zcela jiné povahy pro

toho, kdo bádá v duchovním světě. A této epoše zase předchází jiná, která je opět zcela jiné povahy, a tak dále. Ohlížíme se tedy s iniciačním poznáním za minulostí a pro určité epochy nacházíme zcela jiný druh dojmů. Nechci to popisovat jen abstraktně, nýbrž chci vám to konkrétně ukázat.

V průběhu těchto přednášek jsem hovořil o osobnostech, které nějakým způsobem žily ve vývoji lidstva. Vyprávěl jsem vám například o velkém Dantovu učiteli Brunettu Latinim. Vyprávěl jsem vám o učitelích školy v Chartres, o Bernardu Silvestrisovi, o Alanu ab Insulis, o Jáchymu z Fiore a mohl bych vyprávět o stovkách dalších osobností 9., 10., 11., 12. a ještě i 13. století; a takovými osobnostmi jsme charakterizovali celou určitou epochu.

Když ten, kdo chce v duchovně-vědeckém smyslu probádat historický život lidstva, přistoupí k této epoše, tedy řekněme k epoše Dantově, k epoše Giottově, tedy k epoše, v níž se připravovala renesance, pak má dojem, že by se v duchovním světě musel nutně stýkat s lidmi, to znamená s odtělenými lidskými dušemi; musel by se z očí do očí - samozřejmě je to řečeno jen relativně - setkat s lidskými dušemi, tak jak žijí mezi svou poslední smrtí a svým dalším narozením. S iniciačním poznáním tak má člověk rozhodný pocit, že by se chtěl duchovně stýkat s takovou individualitou, jako byla, řekněme, individualita Brunetta Latiniho, že by se s ní chtěl stýkat tak, jak se stýká s lidmi zde ve fyzickém světě. Pokusil jsem se také nechat to zaznít ve svém výkladu. Proto když jsem mluvil o Jáchymovi z Fiore nebo o Brunettu Latinim, představil jsem tuto epochu tak, aby mohlo být patrné, že tu je potřeba podat to vylíčení, abych tak řekl, co nejosobněji. Mluvil jsem o poklepání na rameno a tak dál.

V následující epoše, která pak začíná a která trvá do poslední třetiny 19. století, je to úplně jiné. U této epochy má člověk s iniciačním poznáním mnohem menší potřebu navázat s odtělenými dušemi, které připadají v úvahu, osobní, takříkajíc individuální vztah. Mnohem raději by je viděl v celém jejich

**Dantova
epocha:
stýkání s
dušemi**

**další
epocha:
člověk
netouží
po
setkání**

&

prostředí a vůbec netouží po tom, aby se s nimi přímo setkal, ale chce k nim získat přístup na základě pozemského poznání, na základě poznání obvyklého vědomí.

Promiňte, když zde něco, co je zcela objektivní, budu vyprávět na základě bezprostřední osobní zkušenosti, avšak tato osobní zkušenost je v tomto případě zkrátka zcela objektivní. Podívejte, mohu o tom mluvit proto, že v této epoše, která předcházela té naší, žil Goethe, kterým jsem se, jak víte, zabýval celá desetiletí. Měl jsem rozhodnou potřebu přistoupit ke Goethovi především tak, že jsem si cestu k němu klesl od jeho přírodovědeckých spisů a od přírodní vědy vůbec. Teprve poměrně pozdě vyvstala potřeba setkat se s ním také bezprostředně jako s duchovní individualitou v duchovním světě. To ovšem nebylo to první. To první bylo mít ho takřkajíc jako hvězdného člověka po jeho smrti v celé světové souvislosti, v kosmické souvislosti, nikoli osobně-individuálně. Chceme-li naopak v duchovním světě vyhledat někoho takového, jako je Brunetto Latini, anebo zejména takové lidi, kteří se ve stejné epoše, v níž žil Brunetto Latini, zabývali poznáním přírody, pak máme bezprostřední potřebu vyměnit si s nimi názory, náhledy ve zcela osobním duševním styku. To je prostě významný rozdíl. A tento rozdíl souvisí s tím, že jednotlivé epochy se ve své vnitřní duchovní struktuře navzájem zásadně liší. Dnes žijeme v epoše, v níž je lidem a celému lidstvu dáno zvláště to, aby duchovní skutečnosti chápalo bezprostředně jako duchovní skutečnosti; to znamená šířit iniciační vědu, která pohlíží do duchovního života, bezprostředně vnějším způsobem jako lidské poznání. Tato epocha, která vlastně teprve začala, nesmí uplynout, aniž by ti, kteří se nazývají vzdělanými lidmi, skutečně čistě duchovním způsobem poznali hlavní dosažitelné duchovní skutečnosti, tedy nikoli pozemské, nikoli fyzicko-smyslové skutečnosti, nýbrž skutečnosti duchovní. Od nynějška zde tedy v této epoše musí být energické zastupování duchovní vědy, která vrhá světlo bezprostředně do duchovního světa, jinak by lidstvo vůbec nemohlo na Zemi splnit v předsevzatém smyslu svůj úkol. Musíme víc a víc vstupovat do spirituální epochy.

Té předcházela epocha, v níž panovaly ve vývoji lidstva zcela jiné síly. A budeme-li mluvit z hlediska, o kterém jsem se zmínil v poslední přednášce, z hlediska skutečného, pravého hvězdného poznání, dospějeme k tomu, že řekneme: V epoše, do níž jsme jako lidé vstoupili v sedmdesátých letech minulého století, jsou to především spirituální síly přicházející ze Slunce, které musí panovat ve všem: ve fyzickém životě lidí, v duševním životě lidí, ve vědeckém životě, v náboženském životě. To co světu sděluje Slunce, to, co ve světě koná Slunce, musí v naší epoše přicházet víc a víc ke slovu.

***vláda
spirituálních
síly Slunce***

Pro toho, kdo skutečně poznává, ovšem není Slunce ona fyzická plynová koule, jak ho popisuje dnešní fyzika, ale soubor duchovních bytostí. A nejhlavnější duchovní bytosti, které ze Slunce vyzařují, abych tak řekl, to duchovní, to spirituální, jak fyzicky nebo éterně září sluneční světlo, tyto bytosti se všechny sdružují kolem jisté bytosti, kterou podle jednoho dávného křesťansko-pohanského, mohli bychom říci též křesťansko-židovského pojmenování můžeme označit jako bytost Michaela. Michael působí ze Slunce. A to, co má Slunce duchovně dát světu, můžeme nazvat i tím, co má světu dát Michael a jeho družina.

Michael

Tomu ovšem předcházela epocha, kterou jsem popsal naznačeným způsobem. Tehdy to nebyly sluneční síly, které podněcovaly lidský život, lidské vědění, lidské konání, ale byly to síly měsíční. V epoše, která skončila v sedmdesátých letech minulého století a která trvala tři až čtyři století před tím, všechno podněcovaly tyto síly.

A opět se rozhodující bytosti, které měly velký vliv na vývoj Země a lidstva, sdružovaly kolem bytosti, kterou můžeme - opět jedním dávným označením - nazývat Gabrielem. Stejně dobře bychom si nějaké označení mohli vymyslet, ale vzhledem k tomu, že tu ta označení už jednou jsou - na terminologii nezáleží - můžeme je zachovat. Podle křesťansko-židovského obyčeje tedy můžeme tuto bytost označovat jménem Gabriel. Způsobem, který jsem vám uvedl,

***minulá
epocha
:
Gabriel***

(

poznáváme tuto duchovní účinnost vycházející z hvězdných světů, účinnost, která je v člověku. Poznáváme-li pomoci iniciační vědy to, co působí v člověku od narození do výměny zubů, pak poznáváme všechno to, čím jsou měsíční působení ve vesmíru. To znamená, že tímto ohlédnutím, tímto inspirovaným ohlédnutím za raným dětským věkem člověka poznáváme něco tak zvláštního, jako je Gabrielova epocha, v níž je zvláště účinný Měsíc.

***gabrielská a
michaelská
epocha***

Naproti tomu musíme poněkud vyzrát, musíme dospět do čtyřicátých let života a ohlédnout se za tím, co v člověku působí mezi dvacátým a čtyřicátým, nebo lépe řečeno mezi jednadvacátým a dvačtyřicátým rokem života, abychom vnímali onu zvláštní osobitost takové epochy, jako je ta naše. Takže v epoše, která předcházela té naší, byly pro, abych tak řekl, kosmické řízení světa tím nejdůležitějším děti, kojenci, úplně malé děti. Tím směrem byly podněcovány síly, které ta epocha měla mít. V naší epoše jsou to lidé, kteří dosáhli dvacátých, třicátých let života, kteří mají dostávat podněty ze slunečních sil.

V naší době se zvláště důležitými pro kosmické vedení celého světa stávají dospělí lidé.

To je něco, co opět jako praktický výsledek bezprostředně vyplývá z takového reálného nazírání, jak jsem ho vylíčil předevčírem. Nejsou to teorie, které vyprávím, ale je to něco, co vyplývá z reálného nazírání. Proto také můžete pochopit, že pro poznání epochy, která jako gabrielská epocha předcházela naší michaelské epoše, nemá člověk zvláštní potřebu stanout osobně před odtělenými lidskými dušemi. Cítí se pak totiž jako malé dítě, které stojí před dospělým, protože před ně musíme předstoupit s inspirovaným nazíráním nejranějšího dětského věku.

***rafaelská
epocha***

Zcela jiné to ovšem bude tehdy, budeme-li pátrat po předcházející epoše, po epoše, v níž žili Alanus ab Insulis, Bernar-

)

dus Silvestris, Jáchym z Fiore, Jan z Auville či Brunetto Latini.

V této epoše panovaly síly, na něž přijdeme, podíváme-li se na to, co v člověku působí ve věku mezi výměnou zubů a pohlavní zralostí. Tehdy působí zvláště síly Merkuru, jak jsem vám to vyložil v poslední přednášce. Je to skutečně něco zcela neobyčejně, abych tak řekl, velkolepého, do čeho vstupujeme, když vyjdeme z této etapy v životě člověka a takříkajíc si v této etapě

vytvoříme orgány k vnímání duchovna. Neboť mezi výměnou zubů a pohlavní zralostí je člověk dítětem, které přímo prahne po učení. A takoví zase jsme, když z této etapy vycházíme. Proto také chceme zcela osobně stanout před lidmi této epochy. A to také pomocí iniciačního poznání děláme. Chtěli bychom stanout před takovým Brunetto Latinim stejně, jako chce desetileté, dvanáctileté dítě stanout před člověkem, který toho ví více, před vychovávajícím, vyučujícím člověkem. Ovšem se skutečnou iniciační vědou se nestáváme nevědomými s ohledem na věci, které máme venku ve fyzickém světě. Jsme přece dospělý člověk, zároveň však zvědavé dítě prahnoucí po vědění. Jako rovný s rovným stojíme před Brunetto Latinim, přesto však s nesmírnou touhou po vědění.

To dává právě této epoše, která sahá zpět do minulosti od 15. do 9. století, zvláštní zabarvení iniciačního poznání; vrátíme se tu do epochy, kde je tedy Merkur hlavním zdrojem podnětujících sil pro Zemi a lidstvo. A bytost, kolem které se to vše sdružuje, bytost, která byla v této době zvláště důležitá, tuto bytost můžeme zase označit dávným jménem Rafael: Rafael v oné epoše, která předcházela renesanci, v epoše Danta a Giotta. Řekli bychom, že člověk má potřebu seznámit se osobně právě s lidmi, kteří jsou v dějinách tak trochu skrytí, kteří ve vnějších dějinách nevystoupili.

A vlastně i když vstoupíme do duchovní vědy, máme vůči této epoše takový zvláštní pocit. Nejprve se rozzlobíme, že v příručkách toho stojí tak málo o Brunettu Latinim, o Alanu ab Insulis a tak dále; chtěli bychom něco vědět, něco, co se lze

*duchovní
poznání
historie*

dozvědět vnějším způsobem. Pak ale poněkud pokročíme a jsme velmi rádi, velmi vděční, že vnější dějiny tady mlčí. Vždyť vnější dějiny přece zaznamenávají jenom cár jako dokument. Jen si představte, co z naší doby budou mít naši potomci, pokud novinové zprávy budou jednou před historickými pomocnými vědami platit všechny za platná či neplatná svědectví! Člověk je pak vděčný, že ho neruší, co o těchto osobnostech stojí v konverzačních slovnících. Potom se pokusí postavit se před tyto lidi duchovní cestou a pomocí všech prostředků,

které v dnešní epoše existují v Anthroposofické společnosti, říci to, co lze o těchto lidech duchovně-vědecky zjistit.

***gabrielské
reminiscen
ce na
rafaelskou
epochu***

A tady má zvláště velký význam, abychom předstoupili před ty, kdo v tehdejší době - v Rafaelově době - byli spojení s poznáním přírody. Hlubší poznání přírody, lékařské poznání může zprostředkovat leckterá osobnost, která pro duchovní zření vystoupí, abych tak řekl, z šeré duchovní temnoty této doby od 9. do 14., 15. století a která nás může uvést do způsobu, jakým se tenkrát myslelo o látkách, jak se myslelo o veškeré souvislosti světa a člověka. A když k tomu dospějeme a poznáme leckterou osobnost, jejíž jméno nelze uvést, protože se potomstvu nedochovalo - ovšem ty osobnosti tu jsou - když do této epochy duchovně nahlédneme, pak tu některé z těchto osobností stojí tak, že řekneme: Tady stojí „Paracelsus maior“, jenomže nebyl jmenován, zatímco „Paracelsus minor“ žil později, v gabrielské epoše a měl ještě reminiscence, dozvuky na „Paracelsa maior“, avšak už ne v tom nefalšovaném, velkolepém způsobu, duchovním způsobu, jak tomu bylo u „Paracelsa maior“.

Nebo i Jakob Böhme. „Jakob Böhme minor“ před nás pak předstupuje v pozdější gabrielské epoše. I tady si říkáme: Vybádal velkolepé věci, z různých zpráv na mnohé přišel, probudil vlastní inspiraci. - Ale když se nám vynoří „Jakob Böhme maior“, který se potomstvu nedochoval a co do jména se objevuje jen sporadicky, tak jako Alanus ab Insulis nebo Brunetto Latini, když se tedy objeví „Jakob Böhme maior“,

pak teprve náležitě pochopíme „Jakoba Bôhma minor“. A tak musíme říci: V této předrenesanční epoše, na jejímž konci září velké postavy Danta a Brunetta Latiniho a potom učitelé z Chartres, kde jako, abych tak řekl, bludný balvan stojí Scotus Erigena, v této epoše spočívá něco, co může být spirituálně nesmírně podnětné. - Vnější středověké dějiny jsou temné; avšak za touto temnotou spočívá nesmírné světlo právě pro epochu, o níž jsem teď mluvil. Jestliže svým zřením pronikneme do této rafaelské epochy, od 9. do 14., 15. století, pak máme ovšem dojem, že postavy, které v ní jsou, ještě i takový Dante, Giotto, ale zejména takové postavy, které se ve vnějších dějinách potomstvu nedochovaly, že všechny ty ostatní postavy, které jsem vám jmenoval, velmi silně vystupují. Získáme z nich bezprostřední lidský dojem. Rafael sám jako postava, která se nikdy nevtělila ve fyzickém těle, která se nikdy neinkarovala, zůstává více v pozadí a ani jiné duchovní bytosti, které neustále patří k duchovnímu světu, tedy přinejmenším dnes neustále patří k duchovnímu světu, tolik nevystupují. Právě lidé, zemřelí lidé předstupují v této epoše pro spirituálně pozorující zrak s neobyčejnou silou, předmětně.

**rafaelská
epocha:
vystupují
lidé**

**gabrielská
epocha:
nadsmyslovi
učitelé
lidstva**

V následující epoše, v epoše gabrielské máme dojem, že dokonce i postavy jako Goethe, Spencer, lord Byron, Voltaire se v duchovním světě chovají, že si počínají jen jako stíny. Zato se zde s velkou, imponující intenzitou objevují bytosti, které nebudí dojem lidského, ale v podstatě již něčeho nadlidského, bytosti, u nichž pomocí spirituálního poznání vnímáme, že dnes žijí - tak jako my lidé na Zemi mezi narozením a smrtí - že dnes žijí neustále v měsíční sféře. Jsou obyvateli měsíční sféry. Předstupují před nás především imponující postavy, které jsou dnes stálými obyvateli měsíční

sféry, a lidské duše ustupují více do pozadí. U těchto postav ovšem zjišťujeme, že byly kdysi se Zemí spojeny tak, jak jsou s ní dnes spojeni lidé. Jen s tím rozdílem, že lidé zde chodí ve fyzických tělech; tyto bytosti se kdysi na Zemi pohybovaly v jemných, spíše éterických tělech. A zjišťujeme, že zde potkáváme bytosti, které byly kdysi na Zemi, které byly v pradávných dobách na Zemi spojeny s lidstvem, které byly nadsmyslovými učiteli lidstva, bytosti, které pak, poté co splnily na Zemi svůj úkol, odešly na Měsíc, vstoupily do měsíční sféry a dnes už se Zemí spojeny nejsou.

My víme - můžete si to přečíst v mé *Tajné vědě*, která je jako *Occult Science* přeložena do angličtiny - že Měsíc sám jako vesmírné těleso byl kdysi spojený se Zemí a pak se od ní oddělil. Tyto bytosti toto oddělení Měsíce následovaly. Samy

se později staly obyvateli měsíční sféry, poté co byly obyvateli zemské sféry. To znamená, že se stupněm poznání, o kterém jsem v těchto dnech mluvil, se kterým člověk může sledovat mrtvého bezprostředně po smrti a v letech, které následují, s tímto poznáním vstupujeme do světa, ve kterém kolem nás

- protože ještě máme dřívější poznání obvyklého vědomí - samozřejmě žijí lidé, které dnes jako fyzické lidi poznáváme také fyzicky v bdělém denním vědomí. Když pak ale vstoupíme do onoho jiného vědomí, poznáváme - vždycky obklopeni těmito lidmi - duchovní postavy, které vlastně, tak jako my patříme k Zemi, patří k Měsíci, které jsou tam všude, které se všude také zajímají o lidské záležitosti, jenom poněkud jinak než lidé dnes fyzickým způsobem.

**dokonale
jší
bytosti
Měsíce**

Mezi těmito bytostmi, které kdysi byly velkými učiteli lidstva a které dnes už neobývají Zemi, nýbrž - můžeme-li to tak říci, cum grano salis - které obývají Měsíc, mezi těmito bytostmi jsou takové, které vystupují, abych tak řekl, s velkou vznešeností, které jsou mezi svými těmi nejdokonalejšími, těmi nejvědomějšími, které jsou prostoupené vnitřní duchovní velikostí. Od nich se lze velmi mnoho učit s ohledem na tajemství kosmu. Tyto bytosti mají vědění, které daleko přesahuje vědě-

ní dostupné člověku s dnešním vědomím. Toto vědění však nemohou vyjadřovat v abstraktních myšlenkách. Řekl bych, že k člověku, přistoupí-li do jejich blízkosti, básní, vyjadřují všechno v poetických formách, v uměleckých obrazech; svým způsobem před ním vykouzlují něco ještě velkolepějšího, než co psal Homér, než co obsahují dávné indické skladby, které svět mohl poznat. Hluboká moudrost je však obsažena v tom, co před námi tyto bytosti vykouzlují.

Mezi těmito bytostmi jsou však i bytosti nedokonalejší. Tak jako jsou i na Zemi lidé, kteří jsou takřikajíc sympatickými současníky, a lidé, kteří jsou současníky nesympatickými, existují i mezi těmito bytostmi takové, které nedosáhly velikosti a dokonalosti svých druhů, přesto však dospěly až k bodu - už jen tím, že byly žáky a také služebníky těch druhých bytostí

- přesto dospěly k tomu, že mohly opustit Zemi, žít v měsíční sféře a dál působit. U těchto bytostí si ihned všimneme - mohu-li se vyjádřit triviálně - když se s nimi seznámíme, že mají palčivý zájem o pozemské záležitosti, avšak zajímají se o ně zcela jiným způsobem.

Nemusíte si mezi nimi, mezi těmito bytostmi, představovat hned nesympatické, strašlivé postavy. I když jsou oproti svým současníkům nedokonalé, daleko přesahují míru vznešenosti, chytrosti, poznání, kterou může svým obvyklým vědomím dosáhnout dnešní pozemský člověk. Mají ovšem zvyklosti svých současníků, tedy jiné zvyklosti, jiné sklony, než jaké dnes má obvyklý pozemšťan.

Tady bych chtěl konkrétně poukázat na něco zvláštního. Pokud člověk jednou vstoupí do kontaktu s takovými bytostmi, má samozřejmě potřebu - v těchto věcech se musím vždycky vyjadřovat poněkud triviálně - promluvit si s nimi, poradit se s nimi o tom či onom. Nuže, předpokládejme nyní, že se s takovými bytostmi poradíme - vyberu teď nějaký předmět

- o lidském písmu, o tom, co lidé napsali. Řekněme tedy, že jeden člověk napsal jenom své jméno, druhý člověk napsal své

jméno, jsou zde tedy napsaná jména.

Nuže, když se s těmito bytostmi budeme radit o tom, co to vlastně je, řeknou: Ach, vy lidé, vás zajímá to ze všeho nejnezajímavější. Vás zajímá to, o čem říkáte, že to znamená příslušné slovo. Stojí-li tu „Kovář“, zajímá vás, že to znamená „kovář“; nebo když tu stojí „Kadeřník“, zajímá vás, že tu stojí „kadeřník“. Že to slovo znamená „kadeřník“, je ovšem to ze všeho nej nezajímavější. Mnohem zajímavější je dívat se, jak člověk, který to píše, přitom dělá své pohyby, jak jeden člověk píše tak a druhý zase jinak, jeden rychle, druhý pomalu, jeden obratně, druhý neobratně, jeden automaticky, druhý jako by maloval.

- Ony zvláště upozorňují na tento osobitý způsob, jak se člověk chová, když píše. Ten je zajímavá.

I v duchovním světě, o kterém zde mluvím, mají zase svůj duchovní doprovod, a to všelijaké duchovní bytosti, které také nejsou na Zemi, které jsou nižší než pozemské bytosti, někdy

1 vyšší, ale které nejsou na Zemi. Ty nenavádějí, aby smyslově

vyjadřovaly to pozemské, ale navádějí je, aby dělaly pohyby při psaní, to, co si lidé v podobě pohybů při psaní osvojili po době, kdy ony samy byly na Zemi. Když tyto bytosti, které se pak staly bytostmi měsíčními, byly na Zemi, psaní v našem smyslu ještě neexistovalo.

Ve styku s lidmi ovšem vždycky pozorovaly, jak vzniká psaní, a zajímalo je - což je mohlo zajímat už tenkrát - že lidé dělají prsty všelijaké obratné pohyby; to je zajímalo už i tenkrát. Že to - když se pomůže obratnosti prstů - přejde do trubičky, po níž něco stéká, nebo do trubičky, z níž něco vytéká, to přišlo teprve později. Co přijde na papír, to už je tolik nezajímalo. Zato pohyby, které se přitom dělají, je zajímaly zcela mimořádně.

Teď k tomu ale přistoupilo to, co tu bylo ze Země a co zůstalo, ale čeho si pak lidé tolik nevšíkali. Jsou to různé věci: tedy za prvé je zde to - pokud hned připočítám vše, co jsem právě rozebral - co člověk vyzařuje v podobě pohybů. Tedy

člověkem vyzařované pohyby - to lze s těmito bytostmi obzvlášť projednat.

To je ovšem zprvu něco, co ještě nevede k vlastní oblasti těchto bytostí; v době, kdy byly na Zemi, tu totiž mnohé ještě nebylo. Naproti tomu je v tom určité opovrhování člověkem

- v dobrém, nikoli špatném smyslu - když mluví o nepatrných vlohách současných lidí pro poznání toho, co z člověka vychází v podobě výparů, v podobě vyzařování tekutého. Ony pro to mají zcela zvláštní pochopení; současný člověk si toho ovšem nevšímá. Tedy vyzařování tekutého, kožní vyzařování tekutého

- to je to, co bylo v epoše těchto bytostí neobyčejně důležité a podstatné. Člověk byl poznáván podle toho, na co se později nebral zřetel, podle toho, co kolem sebe šířil v podobě výparů.

Třetí věc, k níž jsou tyto bytosti obzvlášť vnímavé, je vydechování kůže, tedy to vzdušné, co ze sebe člověk vyzařuje. Ke všem těmto vyzařováním fyzické povahy, která však, jak uslyšíme v dalším výkladu, mohou získat zpola duchovní charakter, ke všem těmto vyzařováním člověka, v pevné oblasti v psaní, v tekuté oblasti v kožních výparech, ve vzdušné oblasti v kož-

ním vydechování - člověk také kůží neustále vydechuje, že ano - jsou tyto bytosti zvláště vnímavé.

Za čtvrté jde o tepelné vyzařování. Všechny tyto věci, pokud se na Zemi vyskytují, jsou pro tyto měsíční bytosti dosud neobyčejně důležité a člověka tyto bytosti posuzují podle konfigurace jeho pohybů při psaní, podle zvláštního druhu jeho vyzařování.

-
teplo

K tomu přistupuje ještě za páté světelné vyzařování, které tu také je. Každý člověk nejen ve své auře, ale i s ohledem na fyzický a éterný organismus září, vyzařuje světlo. A toto světelné vyzařování, které je tak slabé, že ho za obvyklých podmínek nelze vidět, které však už dnes přírodovědci jako Moriz Benedikt ve zvláště zařízené temné komoře zviditelňují, toto světelné vyzařování, které pak existuje v podobě červených, žlutých, modrých záření a žhnutí kolem lidského organismu, je u člověka na různých místech různé. Od přírodovědce Mori- ze Benedikta se můžete naučit, jak toto zbarvené světelné vyzařování v temné komoře zviditelnil, takže můžeme vidět, jak jedna, levá strana září v barvě, v žlutooranžovém světle a druhá strana zase v modrém světle. Jedná se pouze o to, aby se to náležitě fyzikálně uspořádalo.

-
světlo

Potom existuje šesté vyzařování, a to je vyzařování chemických sil. To je skutečně v obsáhlé míře na Zemi dnes už jen ve vzácných případech. Tedy, ono je tady vždycky, ale chci říci, že jen vzácně připadá v úvahu, ve vzácných případech hraje nějakou roli, a to v případech, kdy je používána černá magie. Pokud si tedy lidé svá chemická vyzařování uvědomí a použijí je, pak na Zemi vznikne černá magie.

-
**chemické
síly**

Sedmým druhem vyzařování je přímo bezprostřední vyzařování života. Právě tak jako je černá magie, v níž se v dnešní době chemická vyzařování téměř vždy zvrhávají, právě tak jako je černá magie něco zvrhlého, zlého, právě tak významné je vyzařování života. Neboť tyto měsíční bytosti, o kterých tu mluvím, mohou ze své strany, ovšem v dobrém smyslu, neboť to nejsou žádní černí mágové - černí mágové jsou případně ti, kdo to dělají na Zemi a

- **vyzařování
života**

propadají zlu - tyto měsíční bytosti

1(

mohou vždycky počítat a pracovat se silami spočívajícími v tomto chemickém vyzařování. Ale jenom tehdy, je-li úplněk, je-li Měsíc osvětlován Sluncem a ony se mohou odebrat do oblasti slunečního svitu, mohou za působení slunečního světla počítat s vyzařováními života.

A podívejte, tato vyzařování života jsou taková vyzařování, která na rozdíl od všeho zvrhlého musí právě jako něco dobrého vstoupit do naší epochy; neboť se všemi impulzy, které mají být dány v michaelské epoše, má být postupně spojováno ovládnání tohoto životního, vitálního vyzařování.

To se máme hlavně učit: nepůsobit s tím, co přichází z duchovního světa, mrtvě, nýbrž působit s tím, co přichází z duchovního světa, bezprostředně živě. Nacházet živé myšlenky, živé pojmy, živé názory, živé pocity, nikoli mrtvé teorie, to je úkolem této epochy. To přichází bezprostředně od postav, které jsou spojené s bytostí, již nazýváme Michaellem.

Naproti tomu v uplynulé gabrielské epoše se lidé obraceli více, abych tak řekl, na to pozemské. Nechtěli hned k bytostem, které tu byly a které byly podle okolností člověku velmi nablízku, protože tyto bytosti zajímalo něco, k čemu byla tato epocha takříkajíc nadána méně. Zajímala je všechna okultní vyzařování, která z člověka vycházejí.

S naším světem, jak ho máme jakožto fyzický svět mezi narozením a smrtí, bezprostředně sousedí jiný, duchovní svět, v němž, jak jsem popisoval, nacházíme mrtvé. V tomto světě toho je však mnohem více. A mezi tím, co v něm je, existuje i působnost takových sil, jaké žijí v zářích, ve vyzařováních lidí. To je v jistém smyslu velmi nebezpečná světová
1)

oblast, do níž se tu dostáváme. A musíme mít v těchto dnech několikrát zmiňovaný duševně-duchovní postoj, abychom to, co přichází od těchto měsíčních bytostí, o nichž jsem mluvil, směřovali v dobrém, a ne ve špatném smyslu.

Neboť, podívejte, je tomu tak, že všechny síly, všechny impulzy současné epochy musí směřovat k tomu, aby na Zemi bylo používáno vitální záření. Je však nesmírně nabíledni, že se dostáváme k tomu, co spočívá mezi tímto vitálním zářením a všemi ostatními zářeními, které bychom tak rádi měli: dostáváme se k černé magii. Lidé by tak rádi zviditelnili to, co se vyjadřuje v pohybech - ještě o tom budeme mluvit - rádi by zviditelnili to, co je obsaženo ve výparech a tak dále, co je obsaženo ve světelném vyzařování. To všechno je v jistém smyslu příbuzné s dobrem, s tím, co vlastně může být jen dobré, protože mezi lidmi nastává michaelská epocha.

Ale mezi tím vším se nachází černá magie, která musí být zastavena, mají-li se lidé vydat po dobrých, po správných cestách nadsmyslového bádání, a nikoli po cestách zlých, nesprávných.

[Na tabuli:]

1. lidmi vyzařované pohyby
2. kožní vyzařování tekutého
3. kožní vyzařování vzdušného
4. tepelné vyzařování
5. světelné vyzařování
6. vyzařování chemických sil (černá magie)
7. vitální záření

...

Podívejte, když tedy v duchovním světě dochází k tomuto styku mezi lidmi zde na Zemi a měsíčními bytostmi - a v podvědomí k němu dochází neustále - pak je možné, že toto vytvoření zájmu, který mají jisté **zájem elementárních bytostí**

měsíční bytosti o pohyby vykonávané lidmi při psaní, při kreslení, že tento zájem, který se u těchto měsíčních bytostí duchovně projevuje, zajímá zase jisté elementární bytosti duchovního světa. Jsou to elementární bytosti, které stojí níže než měsíční bytosti, které se také nikdy neinkarnují na Zemi, které však přesto žijí v sousedním světě, o němž jsem mluvil, které v něm žijí jako duchovně-éterné bytosti. Když se tyto bytosti zase zajímají o to, co se tu děje, pak může nastat následující věc. Když je pozorován člověk tady na

Zemi, je vidět, že jeho myšlenky, které pak, řekněme, sděluje písmem, působí na celou jeho lidskou bytost. Nacházejí se především v Já, ale působí dolů do astrálního těla, které koná své pohyby ve smyslu těchto pohybů, které děláme ze svého Já při psaní. Tyto myšlenky působí do éterného těla a dále dolů až do fyzického těla. Toto působení do fyzického těla ovšem pozorují jisté bytosti elementárního druhu a pociťují také, abych tak řekl, touhu pohybovat se úplně stejně. To však nemohou, protože v jejich světě panují jiné zákony než ve světě, ve kterém se píše. Píše se jen ve fyzickém světě lidí tady na Zemi.

***mediální
psaní***

Možná je však následující věc. Jsou jistí lidé, kteří když píšou nebo i myslí, ba dokonce cítí, spočívají velmi hluboko ve svém éterném těle. Všechno v jejich éterném těle jde s sebou a silně se pak také vyjadřuje ve fyzickém těle. A u těchto lidí se pak stává, že zcela potlačí to, co je v jejich Já, a v jejich astrálním, éterném a fyzickém těle ožije napodobení psaní či kreslení. To jsou takzvaná média. Protože je potlačeno jejich Já, mohou potom tato média do sebe pojmout ony učenlivé elementární bytosti z duchovního světa, které se takříkajíc

1+

***posedlost
elementárními
bytostmi***

naučily pohybům psaní od měsíčních bytostí. A taková média pak začnou dělat činnost, při níž nevykonávají psací pohyby ve smyslu svého Já, ve smyslu svého plného vědomí, nýbrž ve smyslu elementární bytosti, která v nich spočívá. Veškeré mediální psaní, mediální kreslení, vše obvykle mediální tak vzniká při utlumeném vědomí prostřednictvím pohybů vyzářovaných lidmi. Jsou tu tedy používány vyzářované pohyby.

Jistými bytostmi, které si pod vlivem měsíčních bytostí osvojují zvláště uměleckost žijící v duších lidí, mohou být používána vyzářování druhého typu. I tyto bytosti vstupují do takových lidí, kteří utlumili horní vědomí a kteří ve svém éterném těle, ve svém astrálním těle mají určitý umělecký moment a vedou ho tak do oněch vyzářování. Tady je případně velmi zajímavé, jak potom taková lidská bytost může být do jisté míry posedlá elementárně-duchovními bytostmi a jak do svých vyzářování dostává něco jako plasticky existující sny, složené zčásti z toho, co tato lidská bytost sama v životě vnímá - protože to sklouzlo do éterného a astrálního těla a objevuje se to v oněch vyzářováních - a zčásti z oznámení ze světa, v němž jsou jen elementární bytosti, které vnikly do lidské bytosti.

Podívejte, takové výsledky získal experimentující Schrenck-Notzing. Měl k dispozici jisté mediální povahy, které byly, když jim vědomí sklouzlo dolů, tedy když bylo vypnuté jejich Já, obzvlášť manipulovatelné pro elementární bytosti, a to na základě svých kožních vyzářování tekuté povahy. Existuje jedna zajímavá kniha od Schrenck-Notzinga. Jedni to považují za naprostý podvod, druzí jsou tím nadšení. U těch, kdo jsou nadšení, nemusíme být překvapení, že tyto věci berou jako něco úžasného. Je to

1,

***pokusy
Schrenck-
k-
Notzing
a***

***objevení
se
fantomu***

něco úžasného. Je to úžasné, když tu je médium, s nímž se experimentuje, a pak na určitém místě vyjde z těla plastická postava, která má v sobě něco duchovního, co na Zemi není. Ale i tady se v některých případech přimíchal obrázek, který médium v poslední době vidělo v nějakých ilustrovaných novinách. A tak tedy z média něco vyzařuje [přednášející kreslí]. Je to kožní výpar. Do tohoto výparu někde něco září, řekněme něco zcela duchovního; vedle toho je však něco, co médium v poslední době vidělo v nějakých ilustrovaných novinách, řekněme například postava Poincarého, tak jak se v novinách objevil, třeba v nějakém humoristickém plátku.

Nelze se divit, že to je pro lidi překvapivé. Lze se však velmi divit tomu, jak urozené osobnosti, důvěrně obeznámené s dobrými mravy, dokonce dámy, nechtějí mluvit o kožních výparech a jakýmkoli způsobem opisují to, co se takto u člověka projevuje, jak ale baží po tom, aby se podívaly na médium, které tyto plastické útvary neukazuje v ničem jiném než ve zcela obyčejných kožních výparech.

Vážení přítomní, věci, v nichž Schrenck-Notzing experimentoval, jsou - tak tomu skutečně je - vypocovány. A do toho, co vychází s potem, vstupuje to, co se v podobě plastické bytosti, podnícené těmito elementárními bytostmi, může projevit v kožních vyzařováních. Stejně tak může být pak jistými elementárními bytostmi podníceno kožní vydechování, tedy vzduch, který vychází ven. Ten je ovšem natolik spojen

s vlastní lidskou postavou, člověk vkládá vlastní lidskou postavu do tohoto kožního vydechování natolik silně, že tyto bytosti většinou nesvedou o mnoho více, než vyvést fantom člověka

samotného. Pak vznikají ony manifestace, ony fenomény, kdy z člověka vystoupí právě fantom. Je to tedy objevení se fantomu. U „za druhé“ tady máme mediální plastiku. U „za třetí“ tu máme objevení se fantomu.

Ne tak snadno se ovšem dá z člověka dostat tepelné a světelné vyzařování, tak aby se v nich projevilo něco z toho, co podněcuje takové elementární bytosti pod vlivem měsíčních bytostí. Tady už je nutné učinit jisté přípravy.

*magické
přípravy*

Dnes je ovšem dokonce i přírodní věda, jak jsem vám říkal, tak daleko, že ve fyzikální temné komoře zviditelňuje i jistá světelná vyzařování, která jsou spojena s tepelnými vyzařováními. A právě experimenty Morize Benedikta jsou v tomto ohledu neobyčejně zajímavé. Ovšem možnost náležitě pracovat s těmito vyzařováními, s tepelnými a světelnými vyzařováními měli vlastně vždycky a dodnes mají jen ti lidé, kteří činí přípravy, v nichž se projevují nejen obvyklé machinace fyzického světa, ale kteří činí přípravy se zvláštním vykuřováním, s vyvíjením zvláštních par, také s vyvíjením zvláštních pachů, s mícháním zvláštních látek a tak dále, čímž pak vznikají všechny ty magické děje, o nichž se tak hojně mluví ve starší literatuře o magii.

Všechny tyto magické přípravy mají za účel dosáhnout toho, aby se uplatnily síly, které spočívají v tepelných a světelných vyzařováních člověka. A můžete si přečíst opravdu povážlivé a nebezpečné návody k tomu ve spisech Eliphase Leviho a také ve spisech Encausseho, který psal pod jménem Papus. Najdete v nich povážlivé a vskutku nebezpečné návody k takovým věcem. My zde však máme hovořit o objektivní stránce těchto záležitostí, o podstatě těchto záležitostí, a musíme se jich tedy

*černá
magie a
měsíční
síly*

dotknout.

Všechny tyto věci pak vedou k přímé černé magii, kde se pracuje s duchovnem skrytým v pozemskosti. S jakým duchovnem? Inu, řekl jsem vám, a můžete si to přečíst v mé „Tajné

vědě“, že Měsíc byl kdysi spojený se Zemí. Je však řada sil, které s sebou Měsíc nevezal, nevezal s sebou všechny, které k němu patří. Mnoho jich zůstalo v Zemi a nyní prostupují nerosty, rostliny a zvířata. Tyto měsíční síly tu dnes ještě jsou. Pokud se tedy pracuje tady na Zemi s měsíčními silami, se silami, které vlastně nepatří k normálním silám nerostů, rostlin, zvířat a člověka, pak se s těmito měsíčními silami lze nepatřičným způsobem dostat přímo do oblasti, v níž se setkáme s bytostmi, které se jako elementární bytosti učí leccos od měsíčních bytostí, ovšem způsobem, jak jsem ho naznačil, tedy způsobem, který nepatří do našeho světa. Černý mág tak pracuje na jedné straně s měsíčními silami, které jsou dosud tady na Zemi. Avšak v důsledku toho, že tak pracuje, dostává se do spojení s elementárními silami, které se tím, že, abych tak řekl, kibicují, že přihlížejí jako u halmy nebo u šachu, které se tedy tím, že kibicují do toho, co se správným způsobem odehrává mezi člověkem a měsíčními bytostmi, učí přiblížit se co nejvíce fyzickému světu; buď nakukují dovnitř, nebo do tohoto fyzického světa i vstoupí. Ovšem obyčejný člověk, u kterého to všechno zůstává v podvědomí, s nimi nemá nic do činění.

Kolem černého mága, který pracuje s měsíčními silami, který všude ve svých křivulích, ve svých tyglících a ve svém vykuřování vlastní měsíční síly, se to těmito silami jenom hemží.

Od těchto černých mágů se pak samozřejmě může dobrý člověk leccemus naučit. Goethe toto hemžení, které velmi povážlivě hraničí s černou magií, popsal ve svém „Faustovi“ v prvním dílu. Člověk se tam používáním těchto měsíčních sil

dostává do oblasti, kde jsou bytosti, které vstoupily do služby měsíčních sil, připravené ke styku s lidmi. A tady potom vznikají centra černé magie, kde mágové spolupracují s měsíčními silami, s duchy, kteří se postavili přímo do služeb, ovšem do zlých služeb měsíčních sil. Tím, že se právě během posledních staletí hodně pracovalo tímto směrem, byla také v Zemi vytvořena povážlivá atmosféra. A tato povážlivá atmosféra je zde.

Kolem se to hemží a víří mnoha takovými silami, vycházejícími ze spojení lidské činnosti s měsíčními ingrediencemi a s měsíční dynamikou, ze spojení s elementárními bytostmi, které stojí ve službách nepřístupných měsíčních sil. Tato povážlivá atmosféra je zde. A je to ona oblast, která silně pracuje proti tomu, co má přijít ze sluneční oblasti v epoše Michaela a co má zohledňovat především vitální záření v čistě duševně-duchovní oblasti. Na to zítra navážeme a budeme pokračovat.

[Na tabuli:]

1. lidmi vyzařované pohyby, mediálnost
2. kožní vyzařování tekutého, mediální plastika
3. kožní vyzařování vzdušného, objevení se fantomu
4. tepelné vyzařování
5. světelné vyzařování
6. vyzařování chemických sil (černá magie)
7. vitální záření

Torquay, 18. srpna 1924

Rudolf Steiner

GA 243

&&